

Sygn. akt II CSK 394/14

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku M. P. i K. P.

przy uczestnictwie F. A.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 stycznia 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. akt III Ca [...]

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy M. i K. P. wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 9 stycznia 2014 r. oddalającego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 15 lutego 2013 r., którym stwierdzono, że spadek po W. P., zmarłym 4 października 2010 r. na podstawie ustawy nabyli: żona F. A. oraz synowie M. P. i K. P. po $\frac{1}{3}$ części.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. W art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wnioskodawcy oparli na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., podnosząc,

że w świetle dotychczasowego orzecznictwa konieczne jest usunięcie rozbieżności orzecznictwa co do tego, czy stwierdzenie przez biegłego, że istniała obawa rychłej śmierci spadkodawcy w chwili sporządzenia testamentu ustnego wiąże sądy orzekające oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwą wykładnię i zastosowanie art. 952 § 1 k.c. w zakresie przyjęcia, że nie występowała obawa rychłej śmierci oraz naruszenia przez sąd drugiej instancji zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. Już uzasadnienie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wskazuje wprost, że odnosi się ona do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, którą zgodnie z art. 398¹³ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany, a skargi nie można oprzeć na zarzutach ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Pozostaje ona zatem w sprzeczności z powołaną podstawą prawną (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2006 r., I UK 291/13; z dnia 23 września 2008 r., I PK 74/08 - nie publ.).

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla

rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m. in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Zagadnienia muszą mieć charakter rzeczywisty i konkretny. Kwalifikacja testamentu ustnego sporządzonego w warunkach zamiaru samobójczego została już rozstrzygnięta w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2003 r., III CZP 7/02, OSP 2004, nr 10, poz. 124. Co do przesłanki obawy rychłej śmierci, uzasadniającej dopuszczalność testamentu ustnego, stanowisko orzecznictwa jest zgodne, przy czym każdorazowo wskazuje się na potrzebę indywidualizowania okoliczności składających się na dany stan faktyczny. Nie ulega przy tym wątpliwości, że i ta kwestia objęta jest podstawą faktyczną rozstrzygnięcia, nie podlegającą badaniu w postępowaniu kasacyjnym.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.